

Upravnstvo: Ljubljana, Knaflijeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Izdatni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2,
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

„Življenje in svet“

Uredništvo:

Ljubljana: Knaflijeva ulica 5, Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po razmaš-
nih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

UČITELJSKI KONGRES V SKOPLJU

Na kongresu Jugoslovenskega učiteljskega udruženja se je zbralo nad 2000 učiteljev — Slavnostna otvoritev v Narodnem gledališču

Skopje, 22. avgusta. p. Ob 9. dopoldne je bil v Narodnem gledališču slovesno odprt kongres Jugoslovenskega učiteljskega udruženja, na katerega je prišlo nad 2000 učiteljev. Slavnostni otvoritvi kongresa so prisostvovali odposlanec Nj. Vel. kralja general Nedeljković, zastopniki vojskih in civilnih oblasti in raznih kul-

turnih in nacionalnih društev iz Skoplja.

Kongres je otvoril predsednik glavne uprave Ivan Dimnik, ki je takoj v početku predlagal, naj se odposlata pozdravni brozavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, kar je bilo sprejeto s splošnim odobravanjem.

rist šole in našega naroda, v blagor naroda in države pod vodstvom našega mladega upa Nj. Vel. kralja Petra II.

Po govoru predsednika je učitelj Stojan Kapetanović predaval o vlogi učiteljstva pri osvoboditvi južne Srbije.

Počastitev padlih borcev

Prečitana so bila poročila o delu uprave JUU v preteklem letu, nato pa so zborovalci odšli pred spomenik padlim borcem za osvoboditve in zedinjenje, zatem pred Hram slave in pred spomenikom dijakom-junakom, kjer so povsod položili vence. Pred spomenikom padlim junakom do l. 1918 je govoril predsednik Ivan Dimnik, pred spomenikom dijakom-bojovnikom I. podpredsednik Todor Dimitrijević, v Hramu slave pa II. podpredsednik učitelj Stjepan Kranjčević iz Zagreba.

Po povratku v Narodno gledališče se je pričelo stvarno delo kongresa. Najprej se je konstituiralo predsedstvo kongresa, zatem pa so prešli na razpravo o delu glavne uprave JUU. Poročilo glavne uprave omenja med drugim smrt pokojnega patrijarha Varnave, ki mu izreka največje spoštovanje. Poročilo govori o ideoloških smernicah JUU, na podlagi katerih je glavna uprava vodila svojo akcijo in podzela vse znane ukrepe za zaščito stanovskih koristi učiteljev.

Udeležence kongresa so poleg drugih pozdravili zastopnik predsedstva skupljanske obline dr. Branovački, mitropolit Josip ter predsednik Jugoslovenskega profesorskega društva Radoje Knežević.

Delo v odsekih

Popoldne se je delo kongresa nadaljevalo. Pri tajnih volitvah kongresnih odborov je lista Ivana Dimnika dobila 299 glasov in tri črtne odbornikov, opozicija pa 113 glasov. Ta rezultat kaže, da je večina delegatov za sedanjo upravo JUU.

Borba za Šanghaj

Japonci se morajo umikati pred srditimi napadi Kitajcev

Šanghaj, 22. avgusta. o. Borbe za Šanghaj so se včeraj z vso silo nadaljevale v severnem, vzhodnem in zapadnem predmestju. Sporedno z japonskimi napadi na kopnem so se razvijale tudi letalske operacije, ki so služile predvsem za zaščito japonskih mornariških strelcev in ostale pehote. Kitajske protiletalske baterije so izmed 12 japonskih letal, ki so se pojavila nad vzhodnim delom Šanghaja tri sestrelile. Tudi japonske vojske ladje so bile potisnjene nazaj na reko Vusung, odkoder pehote s svojimi topovi ne morejo več podprati. Kitajci so znatno zboljšali svoje postojanke pri Putungu, kjer se je v bližini tik francoske križarke »Mont Piquet« razvila okrog pol dneva huda letalska bitka.

Davi sta napadli dve diviziji kitajskih vojakov Japonce, ki so se izkrcavali na desnem bregu reke Huangpo in jim prizadeli hude udarce, ko so prišli na kopno. Razvila se je ogorčena bitka. Kitajci trdijo, da so Japonce porazili in prisilili, da se rešijo z brega na svoje ladje. Temu porazu je sledil napad japonskih letal, ki so letela zelo nizko ter uporabljala tudi strojne in nekoliko zboljšale japonske postojanke med vodovodom ter Jangcepom. Kmalu nato so prešla v borbo kitajske letala, ki so prisilila japonske bombnike k umiku, kar je izzvalo veliko razburjenje na japonskih vojniških ladjah. V bojni pred očitnim porazom so japonske vojske ladje pričele izmenjavati svoj položaj zaradi vedno hujšega topovskega obstreljevanja kitajskih baterij na kopnem, ki so jih neprestano obsipale z granatami.

Večji del pristanišča vzdolž ladjedelnice je bil požgan z zažigalnimi bombami, ki so jih metali z japonskih vojniških ladij.

Uspeh Kitajcev je bil dosežen po strašni bitki, ki se je pričela ponoči in je trajala do zore v okraju Honkevu. Vse vesti bodisi iz kitajskih bodisi iz japonskih virov kažejo, da je položaj Japoncev vzdolž vzhodnega dela reke Huangpo do njenega izliva v morje naravnost obupen. Kljub temu je malo upanja, da bi mogli Kitajci odbrati osvojene postojanke poleg pristanišča, ker jih japonske vojske ladje neprestano obstreljujejo z granatami ter streljajo nanje celo iz strojnici. Japonci so v toliko na boljšem, ker se lahko njihove ladje neprestano gibljejo, zaradi česar je zelo težko streljati nanje s kopnega. Razen tega se obdajajo z umetno meglo.

Požar se v mnogih mestnih okrajih čim dalje bolj širi s strašno silo. Škodo cenijo še sedaj na 225 milijonov dolarjev. Najbolj so oškodovani Kitajci v čepskem okraju, za njimi pa Angleži in Japonci ter ostali narodi, ki imajo svoje koncesije v Šanghaju.

Med civilnim prebivalstvom vlada silna panika zaradi strašnega bombardiranja in velikih požarov. Čuti se pomanjkanje živil tudi že v mednarodnih koncesijah. Čeprav je maršal Čangkaikaj najstrožje prepovedal Kitajcem ropanje zaprtih trgovin, so se vendar ponoči že pričela plenjenja.

Japonske vojske ladje so zalede s svojimi granatami tudi največje kaznilnico na svetu, pri čemer je bilo 10 ljudi ubitih, mnogo pa ranjenih. Oblasti so takoj začele izpraznjevati kaznilnico, v kateri je bilo 7.000 kaznjencev vseh vrst. Pričakujejo, da bodo Kitajci izpustili kaznjence na svobodo pod pogojem, da vstopijo v vojaško službo.

Ameriške oblasti so zahtevale, naj se

ameriški instruktorji v službi kitajske vlade umaknejo iz Šanghaja.

Položaj Kitajcev se neprestano zboljšuje, vendar pa dobivajo tudi Japonci nova ojačenja.

Glavni poveljniki angleške, francoske in ameriške vojske mornarice v šanghajskih vodah so odločno protestirali pri poveljstvu japonskih vojniških ladij pred Vusungom, ker so japonske vojske ladje obstreljevale njihove vojske ladje zasidrane v neposredni bližini japonskih.

Kitajci pripravljene na dolgo vojno

Šanghaj, 22. avgusta. o. Poveljnik kitajskih vojske v Šanghaju je v petek sprejel kitajske in tuje novinarje in jim podal daljšo izjavo o položaju na fronti. Poudaril je, da je popoln optimist, ker je prepričan, da se bodo najnovejša oborožila s končale s popolnim porazom Japoncev, ki so na tako perfiden način vpadli na kitajsko ozemlje. Kitajske sile na nankovskem prelazu bodo vedno vzdržale japonske napade in Japoncem onemogočile, da bi znova parcelirali kitajsko zemljo. Dosele je kitajska vojska pokazala, da se zna boriti in da ima na razpolago najmanj toliko vojnega materiala kakor Japonci. Gotovo je predvsem, da so Kitajci sedaj enotni in da so se trdno odločili pognati Japonce nazaj na njihove otoke, odkoder imajo še vedno dovolj možnosti za ekspanzijo proti jugu. Na severu, kjer so pričakovali mnogo manjši odpor, bodo vedno slabše naleteli.

Naša prva naloga, je general izjavil, je, da požene Japonce iz Šanghaja. Njihove vojske ladje bo treba pregnati z reke Huangpuja, da se bo lahko na njej razvil promet, koristen tudi za inozemce, ki si v Šanghaju služijo svoj denar.

Nam se ne mudi. Za nas je to prva prava kitajska nacionalna borba proti Japoncem, ki so doslej lahko po mili volji delili in razkosavali kitajsko zemljo ter jo počasi spreminili v svoje kolonije. Mi se lahko borimo tudi 10 let. Nič zato, če bodo izgubili polovico svoje zemlje, toda dotlej bo Japoncem kost že obtičala v grlu, ker ne morejo vzdržati tako dolge vojne. Bodite prepričani, da danes na Kitajskem ni več človeka, ki bi se hotel z njimi pogajati za mir, dokler zadnji japonski vojak ne zapusti naše dežele. Zato bo zmaga po tej volji naša prež ali pozneje. Čas za nas ne igra nobene vloge. Mi lahko čakamo na končno zmago, Japonci pa tega ne morejo. Tega se v Tokiju vedno bolj zavedajo.

Proslava 60 letnice br. Gjura Paunkovića

Beograd, 22. avgusta. p. Snoch je bila v prostorih saveza SKJ slovesna proslava 60. letnice II. podstarešine SKJ Gjura Paunkovića. Ko je prisel podstarešina Paunković v dvorano, ga je pevski zbor sprejel s pesmijo »Sokolski pozdrav«, nato pa je govoril III. podstarešina Milivoj Smiljanić, ki mu je čestital k 60. letnici. Izpogovoril je tudi maršal dvora Jovanović, ki mu je izročil pismo s čestitkami ministra dvora Antića ter visoko odlikovanje, red Jugoslovenske krone I. stopnje z lentjo,

Dr. Krofta o sporu ČSR s Portugalsko

Češkoslovaški zunanji minister je mnenja, da napetost ne bo dolgo trajala

Praga, 22. avgusta. d. V razgovoru z urednikom »Lidovih novine« je češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta poudaril, da je češkoslovaška vlada podzela vse, da prepreči spor s Portugalsko, vendar pa so njena prizadevanja naletela na tako neopustljivost in absolutno nerazumevanje, da ni bilo mogoče doseči sporazuma za poravnavo zadeve v lojalnem smislu.

Dr. Krofta je izrazil svoje obžalovanje, ker so se stvari razvile na tak način, kajti doslej so bili češkoslovaški odnosi s Portugalsko in njenim poslanilstvom vedno dobri. Na drugi strani nimamo razloga, da bi bili vznemirjeni, je dejal, ker naši trgovinski odnosi s Portugalsko niso bili posebno veliki.

Aluzije glede vplivanja kake tretje države, smatra dr. Krofta za absurdne. Točno je, da sodeluje Češkoslovaška v španski zadevi z ostalimi člani londonskega odbora za nevmešavanje, tako s Francijo in Anglijo, in da hoče izpolnjevati svoje obveznosti, vendar pa to še ne pomeni, da

bi ji mogel kdo vsiliti kakšno posebno stališče. Zunanji minister dr. Krofta ne veruje, da bi mogla napetost med Portugalsko in Češkoslovaško trajati dalje časa. Zavrnil je tudi izrecno vse aluzije v tisku, ki spravljajo ta incident v zvezo s dobavami Kitajski, Danes se je dr. Krofta vrnil v Prago.

Češkoslovaški poslanik dr. Flieder, ki zastopa češkoslovaško v Španiji in Portugalski in id se nahaja sedaj v Lizboni, ne bo odpoklican, bržkone pa bo te dni odpotoval v Španijo. V Lizboni bo ostal samo češkoslovaški odpravnik poslov, poslanski svetnik dr. Jelen.

Francija prevzela zaščito čsl. interesov v Lizboni

Pariz, 22. avgusta. d. Po prekinjenju diplomatskih odnosov s Portugalsko je češkoslovaška vlada naprosila francosko, naj prevzame varstvo češkoslovaških interesov v Lizboni. Francija je tej prošnji ugodila.

Odgovor na Francove grožnje

Angleške in francoske vojske ladje bodo streljale na vsako Francovo ladjo, ki bi ovirala svobodno plovo

London, 22. avgusta. g. Kakor poroča »International News Service« iz zanesljivega vira, je general Franco napovedal v noči, ki jo je izročil Angliji, da bodo tudi v bodoče njegove ladje potopile vsako tujo ladjo, ki bi bila na sumu, da prevaža vojne potrebine v valencijsko luko, ne glede na to, ali bodo zadele nanje na odprtem morju ali ne.

Angleški protest

V Londonu je bila po prejemu te note konferenca višjih uradnikov zunanjega ministrstva, admiralitete, trgovskega ministrstva ter zakladnega urada, po kateri je poslanik v Hendayu dobil nalog, naj energično protestira pri vladi generala Franca zaradi njegove napovedi, da bodo nacionalistične vojske ladje odsele napadale vse trgovske ladje v španskih in izvenšpanskih vodah, ki jih bodo osumile, da prevažajo orožje in druge vojne potrebine v španske republikanske luke. Angleški poslanik je Francovo vlado ponovno opozoril na odredbo angleške admiralitete, da morajo angleške vojske ladje brez slehernega opozorila takoj streljati na vsako tujo vojno ladjo, ki bi napadla kakšno angleško trgovsko ladjo.

Francoski zaščitni ukrepi

Pariz, 22. avgusta. g. Prav tako kakor angleška admiraliteta je tudi francoska admiraliteta izdala francoskim vojniškim ladjam na Sredozemskem morju navodila za primer, če bi bile napadene na odprtem morju francoske trgovske ladje. Ta navodila se ne omejujejo samo na napade po podmornicah, temveč veljajo za napade vseh plovilnih objektov na morju.

Napadi v turških vodah

Carigrad, 22. avgusta. d. Torpediranje dveh španskih republikanskih ladij na vrhno Sredozemskem morju je bilo izvršeno, kakor so ugotovile turške pomorske oblasti, še v turških teritorialnih vodah. Istočasno je bila ugotovljena po torpediranju prisotnost podmornice neznanega porekla na Marmarskem morju, ki se je izognila identifikaciji po neki turški vojni ladi na ta način, da se je potopila.

Program konference Male antante

Bukarešta, 22. avgusta. d. Včeraj je bil objavljen program konference zunanjih ministrov Male antante. Konferenca bo trajala le poludrag dan. Dne 23. avgusta dopolne bosta prispele jugoslovenski predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović ter češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta v Sinajo. Popoldne se bodo pričela meritorna pogajanja, ki bodo končana 31. avgusta dopoldne. Nato bo kralj Karol sprejel dr. Stojadinovića in dr. Krofta v posebnih avdijencah ter ju pridržal pri obedu, ki se ga bo udeležil tudi rumunski zunanji minister Antonescu. Dne 31. avgusta bo ob 18. objavljen oficijelni komuniké o posvetovanjih zunanjih ministrov. Konferenca bo zaključena ob 22. zvečer s slavnostno večerjo, nakar bosta dr. Stojadinović in dr. Krofta še ponoči odpotovala iz Rumunije.

Aretacije makedonstvu-juščih v Bolgariji

Sofija, 22. avgusta. o. Policija je aretirala člane izvršnega odbora VMRO Jordana Starova, Cirila Drangova, Strahila Razvidorova in Moneva Razvidorov je urejal znano ženevsko glasilo makedonskih zarotnikov »La Macedonnie«, Monev pa je zastopal njihovo organizacijo v Berlinu. Aretacije so bile izvršene v raznih krajih Bolgarije. O vzkrokih ni bilo objavljeno nobeno poročilo.

Kmečka stavka na Poljskem

Varšava, 22. avgusta. o. Znano je, da so organizirali poljski nacionalni demokrati na kmetih stavkovno akcijo. V resnici so kmetje v velikem delu Poljske iz protesta proti sedanjemu režimu prenehali kupovati po mestnih trgovinah in prodajati svoje prideleke. Stavka naj bi trajala 10 dni. Stavkovno gibanje se razvija zelo intenzivno. Kmetje z vso odločnostjo odklanjajo prodajo svojih pridevkov trgovskim prekupevalcem. Na več krajih so že obračunali z ljudmi, ki so prekršili stavko. Kmečka stavka se širi po vsej Poljski in oblasti se že bojijo resnih posledic. Položaj se je še poslabšal, ko so se pričeli tudi delavci pridruževati stavkujočim kmetom. V Kielcu stavka razen v dveh državnih tovarnah že vse industrijsko delavstvo, v Bohni pri Krakovu je bil večeraj celo hud spopad med orožniki in stavkujočimi kmeti. Na obeh straneh so rabili orožje. Mnogo ljudi je bilo ranjenih, dva kmeta pa sta bila ubita.

V mnogih mestih se je že pojavila draginja in so se nekatere življenjske potrebščine podražile kar za 80 odstotkov.

V ponovnih spopadih v Mali Poljski med orožniki in kmeti je bilo ubitih 14 ljudi, 20 pa ranjenih. Samo v vasi Manjnu pri Jaroslavi je bilo ubitih 11 ljudi, 16 pa ranjenih. V nekaterih krajih so že znani obnovili red.

Lahkoatletске tekme Sokolov in Sokolic

Največja tovrstna prireditev v državi

Ljubljana, 22. avgusta. Na telovadnici Ljubljanskega Sokola so se danes vršile tekme v prostih panogah (lahki atletiki) sokojske župe Ljubljana. Kdor je danes sledil tej nadzorni uspehi sokolski prireditvi je pač mogel ugotoviti le eno: da sokojske misli zmagaže na vsej fronti in da se številni njeni pripadniki najresnejše zavedajo, da bodo z odlikami sokolskih natečajev discipliniranosti in vztrajnosti, preneseni v praktično življenje Sokoli zmagovali vesepovod in na le na tekah! Toliko kolikor je bilo pri današnjih tekmah tekmovalcev in tekmovalk skoraj ne zmora povprečen župni izlet telovadcev, to je pač dovolj zgovoren dokaz resnosti dela, ki ga Sokol vrši vedno intenzivneje in z vse vztrajnostjo.

Ljubljanska sokolska župa ima zelo disciplinirano društva 33 jih je prijaviilo udeležbo — vsa so prišla — 460 tekmovalcev v četvero, petero in osmerboju je v 93 vrstah pokazalo krasne uspehe vestno vzgoje in marljive priprave, četudi je bilo zadnje čase vreme malo ugodno za daljši trening. — Tekmo so vodili člani in članice župnega TO in je bila kontinua v pitli 6 urah — od 6. jutraj do popoldne, ko so se razglasili vsi uspehi. V dobi vespolnih rekordov gotovo zasluži taka organizacija tako velike tekme, ki je med največjimi tovrstnimi v državi, posebno priznanje.

Tekmovali so vsi oddelki razen dece in so dosledni:

Člani: v peterboju (tek 100 m. skok v višino in daljino, met krogla in kopja): 27 vrst — 137 tekmovalcev. Predpisane so bile največje mere za 100 točk in je bilo tako dosegljivih za poedince največ 500 točk — 100 odst. in za vrsto 4 najboljših 2000 točk. — Zmagala je vrsta Sokolaj. Tabor 1960 točk — 98 odst., druga in tretja sta Ljubljanski Sokol 1950 (97,5 odst.) in Dolenji Logatec 1893 (94,6 odst.). Kot posamezniki so dosegli po 500 točk in dele prvo mesto naslednji: Klementič Edo in Megušar Maks (oba Sokol I. Tabor), Michel Fran (Lj. Sokol) in Vidmar Edo ter Vilhar Drago (oba Dol. Logatec). Drugi je Erbežnik Dane (Lj. Sokol) 495 točk, tretji Divjak Lejze (Ribnica) 490 točk.

Članice v četverboju (60 m tek, met krogla, skok v višino in daljino) 12 vrst — 61 tekmovalk. Dosegljivih točk: za posameznice 400, za vrsto 1600.

Tu je zmagala vrsta Ljubljanskega Sokola 1421 točk pred Sokolom I. Tabor 1124 točk in vrsto Ljubljanskega Sok. okrožja (641 točk) sestavljeno iz društev Sp. in Zg. Šiške ter Ježice. — Med posamezniki je prvakinja Sket Milena (Sokol I. Tabor) 400 točk, druga Pustišek Marta (386 točk), tretja Komac Duša (Lj. Sokol) 382 točk.

Moški naraščaj v peterboju pod enakimi pogoji kot člani, le mere so bile nekoliko nižje. 31 vrst in 132 tekmovalcev. Vrsta Sokola I. Tabor je osvojila prvo mesto (1882 točk) druga vrsta Sokola Lj.-Vič (1800) in tretji Ljubljanski Sokol (1781 t.). Med posamezniki sta zopet prva Taborjana — naraščajnik Polak Bojan s 500 točkami in Levart Rihard (498 točk) tretji pa je Račič Marko (Lj.-Vič) 480 točk.

Zenski naraščaj v četverboju, — kakor članice, le mesto krogla so male žogo. — Nastopilo 21 vrst z 98 tekmovalkami. Zmagala je vrsta Sokola II. (1362 točk) pred Zgornjo Šiško (1279 točk) in vrsto Ljubljanskega Sokola (1242 točk). Med posamezniki je prva Pribovec Anka (Lj. Sokol) 400 točk druga sta Hecvar Draga (Sokol II.) in Šulaj Vanda (Zg. Šiška) s 490 točkami, tretja Jelena Sever (Zg. Šiška) 375 točk.

Vse tekme so bile opravljene do 11., nato pa je tekmovalo posebej še 15 vrst članov v izmenem tekmu 4x100 m, kjer je zmagala odlična vrsta Sokola I. Tabor z 48,8 sek. Kljub temu, da je bilo tekašice že precej slabo. Druga je bila Šafeta Lj. Sokola (51,4 sek.) tretja Unec-Rakek (51,5 sek.) Poleg omenjenih tekmovalcev so dve vrsti članov v osmerboju, ki se nadaljuje in konča v ponedeljek ob 17. uri, ker je sobotni del tekme zaradi dežja odpadel. — Oba zadnja dneva so se vršile v Zagrebu izbirne tekme Saveza SKJ za Prago in so večja ljubljanska društva poslala svoje najboljše tekmovalce v Zagreb, kjer so posamezniki dosegli zelo lepe uspehe. Pri razglasitvi rezultatov današnjih tekem — tako zgodaj in pri tolikšnem aparatu — je res tolikšna točnost pri nas zelo redka! — je župni načelnik br. Lubej jednatu nagovoril zbrano armado sokolskih tekmovalcev, ki so stumno razvrščeni prikorakali na telovadišče s pesmijo Sokolskih legij, ki velja za novi in bodoči čas Sokolov vsak dan bolj. Zato: »Le naprej brez miru...«

Začetek strelskih tekem

Na vojaškem strelišču so se začele včeraj tekme Ljubljanskega strelskega okrožja

Ljubljana, 22. avgusta. Na vojaškem strelišču pod Suhim bajerjem so se davi pričele strelske tekme Ljubljanskega strelskega okrožja. Pričetek je bil prvotno določen za včeraj, a zaradi dežja je bilo treba preložiti na današnji dan, ki je Jupiter Pluvius sicer tudi ni docela prizanesel, a je bilo vreme vendarle toliko prijazno, da so se na strelišču zbrali številni tekmovalci iz Ljubljane in iz podeželskih strelskih društev, slovesni otvoritvi pa so prisostvovali tudi predstavniki oblasti, korporacij in nacionalnih organizacij. Med drugimi so bili navzoči zastopnik komandanta divizije, njegov pomočnik general Dodič, ki je hkratu predsednik Ljubljanskega strelskega okrožja, predsednik mestne občine dr. Adlešič, komandant vojaškega okrožja polkovnik Zivanovič, direktor šumske uprave inženir Božič, zastopnik Zveze rezervnih oficirjev in Združenja jugoslovenskih dobrovoljcev Princič, za Narodno odbrano Kokalj in Kocmur, za Društvo oostrostrelcev Schuster, za Zvezo slovenskih lovskih društev Per, za Branibor Grbec, a zastopane so bile med drugimi tudi družine iz Kranja, Novega mesta, Domžal, Ježice, Škofljice, Trzin, Devica, Marjice in Polju in Stare Fužine v Bohinju.

Tekme je ob 9. otvoril posledoveti bajeprsednik Milan Strelkar, ki se je v svojem nagovoru spominjal predvsem blagopokojnega Viteškega kralja in njegovega poslednjega naročila: »Čuvajte Jugoslavijo!« V dokaz svoje trdne volje, da bodo zmerom in povsod izpolnjevali predsmrtni ukaz velikega vladarja, polagajo vsi strelci vsako leto obračun svojega nesebičnega dela, izvršenega v korist kralja, naroda in države. Ko je posledoveti izrazil vdanost mlademu kralju Petru II. in kraljevskemu domu Karađordjevičev, so strelci in njihovi

Žena v sodobnem svetu

Kitajec o svojih rojakinjah

Spet je obrnjena pozornost sveta na Daljni vzhod, kjer sta se spoprijela oba mongolska naroda, čijih življenje je za zapadnjaka zmerom tako zagonetno in zanimivo. Zapadna Evropa pozna to življenje večinoma iz knjig, napisanih od Evropejcev, ki so ga dojemali zgolj razumsko. Zato niso mogli podati občutajev in navd in socialnega, verskega in umetniškega izživelja, kakor je vzkliko iz bistra naroda, marveč le po zunanjem učinku. Pa tudi dela domaćinov nam čisto ne odkrivajo prave podobe, kajti mnogi pretiravajo v svojem patriotizmu in je zato njihovo delo preračunano na propagando in na vtisk, ki ga bodo napravili na tujca: spet drugi pa so prevzeli od kulta zapadne civilizacije, ki jim zastira pravo podobo domovine.

Tem pomanjkljivostim pa se skuša izogniti sodobni kitajski pisatelj Lin Yutang, ki je napisal knjigo »Moja domovina in moje ljudstvo«, kateri je napisala uvod priljubljena pisateljica in poznavalka kitajskega življenja Pearl S. Buck, ki pravi, da delo ustreza vsemu, kar se more od vrste knjige pričakovati: »Pisana je brez bojazni pred resnico, vendar s ponosom in z članom, z resno in vedrostjo, razumno in spoznavno nasproti staremu in novemu. To knjigo smatram za najpristnejšo, najboljšo, najobsežnejšo in najpomembnejšo od vseh dosedanjih del o Kitajski. Pisal jo je pravi Kitajec, mož naše dobe, zakoreninjen v preteklosti, čigar izdatni razcvet pa je v sedanjosti.«

V prvem delu knjige govori pisatelj o bistvu kitajskega ljudstva in o činjenicah, ki so vplivale na njegovo življenje. V drugem delu pa razpravlja o spolnem, socialnem, političnem in umetniškem življenju in v posebnem poglavju o umetnosti življenja. Tem poglavjem pa postavlja na čelo razpravo o ženskem življenju, v spoznanju, da moramo priti do pravih razumevanj vsega socialnega in pravnega življenja naroda šele po poglobitvi v žensko in družinsko življenje.

Položaj žene podaja v luči zgodovinskega razvoja in govori najprej o njeni podrejenosti, o kateri pa ne razpravlja z vidika današnjega stremjenja po enakopravnosti, temveč vedro in prepričevalno kakor neki ob sebi umetni nujnosti, zakoreninjeni v bistvu tedanje dobe. Kljub prizadevanju po objektivnosti se prikaže izraz marsikaterega stavka pravi mož-Kitajec.

Prvotni družinski sistem je bil tudi na Kitajskem matriarhalen (doba materinskega prava) in je ostal do nastopa Konfucija, ki je s svojimi nauki preobrazil vse kitajsko družabno življenje. V dobi materinskega prava je žena tudi na Kitajskem smela sama izbirati moža, ločitev je bila tudi za ženo možna in ločena žena se je lahko spet poročila. Kult ženske nedolžnosti se ni stopnjeval do boleznosti kakor pozneje.

Z nastopom in uveljavljenjem Konfucijevih naukov pa so začeli strogo ločiti oba spola. »Knjiga spodobnosti« je prepovedovala poročeni ženi skupno sedeti pri mizi celo z lastnimi brati. Ta ločitev je uteme-

ljena v Konfucijevi delitvi ljudi v višje in nižje; žena je spadala med nižje. Konfucij je zahteval pokorščino in priznanje avtoritete v družini kakor v državi. V družini je določil delitev dela: žena naj dela na domu, mož zunaj doma. On je postavil ideal žene, ki jo krasijo prave ženske čednosti: pobožnost, pokornost, lepo vedenje, osebnega negovanost, pridnost, spretnost v kuhanju in preji, spoštovanje moževih staršev, ljubeznivost nasproti njegovim bratom, skratka vse, kar je prijalo možu. Pisatelj Lin Yutang pravi, da je bilo za ženo pač najboljša, da se prilagodila tem naukom in zahtevam, kajti bila je gospodarsko odvisna od moža, zato je najbolje živela pri njem in z njim, če mu je v vsem ustrezala. Tak odnos med spoloma je po Konfucijevem mnenju najbolj ustrezen tedanji podobi družbe, ali bolje: njegovi zamisli te družbe; on je hotel s tem vsakega ustvariti pravo družinsko harmonijo. Pisatelj pravi, da so razumne Kitajke tudi v tej odvisnosti našle pota in sredstva, da so obvladale svoje močje. Bolj omejene se pa svoje podrejenosti tako niso zavedale.

Toda v odnosu med spoloma n' ostalo pri prvotni Konfucijevi zamisli, temveč je čustveno, lahko rečemo svojeglavo, možko egoistično stališče v tem vprašanju položaj znatno poslabšalo. Kot primer za čedalje večjo razliko med možem in ženo navaja pisatelj dejstvo, da je morala žena zalovati za možem tri leta, med tem ko je trajalo možovo zalovanje za ženo samo eno leto. Vohče je trajala doba zalovanja za starši tudi tri leta, toda poročena žena je smela zalovati za svojim očetom samo eno leto, zlasti če je bil živ možev oče. Ženino življenje je temeljilo na pokorščini, glede katere je veljalo za vsako ženo nespremenljivo pravilo: »Če živi žena v hiši staršev, mora ubogati svojega očeta, v zakon uboga moža, po moževi smrti uboga sina.« Vdova je morala po moževi smrti živeti vdružno. Toda pisatelj pravi, da se sprva niso preveč strogo držali te zahteve, kajti »Kitajci so bili od nekdaj realistično ljudstvo in je sprito njihovega posmeha najlepša teorija oledenela.« Tako je bilo v dobi dinastije Tang, iz katere so se princese celo po trikrat možile. Toda po tej dobi so nastopili še strožji pismirji, ki so označili poroko vdove kot zločin proti morali. Povzdigovanje vzdržnosti v kult se je stopnjevalo in ženske so morale postati izrecni in edini nosilci pravosti, na kateri moški niso imeli nobenega deleža več. (Menda so prav radi resignirali nanj!) Toda moški se niso zadovoljili samo z žensko vzdržnostjo, zahtevali so od žensk tudi pogum in močen značaj. Te lastnosti so začeli pri slabem spolu posebno ceniti in nič več niso proslavljali samo kuharske umetnosti pri ženskah, marveč tudi junaštvo in požrtvovalnost. Tako je bila delna posebnega čedenja moškega sveta v devetem stoletju neka žena, ki si je odsekala roko, za katero jo je poželjivo-stiskal gostilničar, pri katerem je proslila prenočišča, ko se je vračala od pogreba svojega moža. Posebno so častili ženo, ki ni hotela zdravniku pokazati svojih z rakom obolenih prsi in je rajši junaško umrla.

Za časa dinastije Ming je postala zahteva po vzdržnosti vdov prisilna uredba. Vdove, ki so izgubile moža pred tridesetim letom in so vzdržno živele do petdesetega leta, so bile javno slavljene in njihove družine so bile oproščene splošnega obveznega dela. V takih okoliščinah je bila vzdržnost vdove kaj koristna tudi za moške člane rodbine, za ženska je bila pa to edina pot do veljave, toda ne samo zanjo samo, marveč za vsa vsa in vso zadrugo. Tako je postala vzdržnost vdov javna zadeva prve vrste, čeprav se je proti takim nenaravnim običajem oglašalo čedalje več protestov.

Poleg teh nenormalnih moralnih predodkov je pa cvetelo mnogoženstvo in se je vkoreninila navada, da so utapljali ženske novorojenke, bodisi da jih niso mogli preživljati, bodisi da niso zmogli sredstev za drage poročne ceremonije, kajti v tej dobi so čedalje bolj bogateli posamezniki, med tem ko so široke množice trpele silno bedo. Mnogi izmed teh bogatinov so si vzdrževali na stotine plesalk in so živele tako razvratno, da presegajo njihove orgije predstave največjega razuzdanca. Ti so ponizali kitajsko ženo mnogo bolj kakor Konfucijevi nauki o njeni podrejenosti.

Kot protitež za to podrejenost pa smatra pisatelj dejstvo, da se je na Kitajskem v prejšnjih časih vsaka ženska lahko poročila. Za vsako deklico — pravi pisatelj — je bilo pripravljen domače ognjišče. Celo mlade sužnje so se morale v določeni dobi poročiti. (Seveda, če jih niso starši prej utopili ali izpostavili po rojstvu). Pisatelj tudi mnogo govori o ženini premoči v hiši, o njeni gospodovalnosti. Toda ta traja samo dotlej, dokler vlada med možem in ženo ljubezen, dokler ne pride v hišo konkubine, čemur se mora žena molče ukloniti. Vendar pisatelj tega ne smatra za posebno nesrečo ali neprijetnost in se ponovno sprašuje, ali je kitajska žena v resnici zatirana, ter prihaja v svojem pristno moškem gledanju do tega zaključka: V življenju kakršno je v resnici, žene niso bile nikoli zatirane od moških, pač pa so resnični in obžalovanja vredni trpin možje, ki vzdržuje postranske žene ter napravijo s tem iz svojega doma pravo mačje gnezdo ter morajo letati od enega ženskega krila do drugega.

Poročena žena ima zlasti težavno stališče kot snaha, saj mora biti obzirna na vse strani. Zakon na Kitajskem vsaj do nedavnega ni bil zaveda posameznika, temveč žene, mož ne privede v hišo svoje žene, marveč snaho in žena po običajni ljudski govoricu ne rodi sina, ampak vnuka. »Mlada« v hiši ima strožje zapovedi nasproti moževim staršem kakor nasproti možu. Moževa mati 'ma popolno oblast nad njo. In to stališče je najbrže težavnejše. Tudi pisatelj je tega mnenja: »Pri moški zbuditi dopadenje, to gre, toda pri drugi ženski zbuditi dopadenje, to zahteva junaštva, in mnoge žene ne zmorejo te naloge. Sin, ki niha med ljubeznijo in pieteto, se nikdar ne postavi popolnoma na stran žene.« To je najtežavnejše poglavje zakonskega življenja kitajske žene, ki ni druga tolažba kakor čakati, da bo sama prevzela vlogo tašče.

Posebno poglavje v kitajskem družabnem in zasebnem življenju predstavljajo konkubine in kurtizane (gejše). Ta tip žene najljubej primerjamo z grškimi heterami. Kakor so se našle v grški klasični dobi edinele med heterami duhovno visoko stojenče žene, ki so imele na slavne može velik vpliv, tako imenuje tudi kitajska zgodovina imena kurtizan v zvezi z velikimi politiki, učenjaki, državniki in umetniki. To so vsestransko izobražene ženske, ki se razumejo

na literaturo, glasbo, zlasti pa na umetnost v ljubezni. Tako zvane čajarne, kjer se moški sestajajo s temi ženskami, gejšami, nikakor nimajo tiste vloge kakor naše javne hiše. Često si mora moški mnogo truda prizadei, večerh traja mesec, preden se mu gejša vda. Pri gejši doživljuje Kitajec to, kar imenuje romantično ljubezen. V primeru nesrečnega zakona si poišče Kitajec nadomestilo pri gejši ali pa si vzame konkubino, in sicer javno, brez prikrivanja — in tudi v tem je razlika med Vzhodom in Zapadom, pravi pisatelj.

Danes se je kitajsko družabno življenje že temeljito predrugačilo in pod vplivom kapitalizma bodo tudi gejša s svojim ro-

mantičnim nimbom zatonile v zgodovino. Dekleta hodijo v tvornice, v pisarne, so zdravnice, odvnetice, se oblačijo po evropsko in nečjejo več deliti svojih mož s konkubinami. Ženska emancipacija je tudi v Kitajski na pohodu, in sicer od padca monarhije l. 1911. Dasi pisatelj ne more skriti tu pa tam rahlega videza konservativnosti, vendar priznava, da je treba moderne vplive pozdraviti kot osvobodilne, saj bodo prišli v prid kitajski ženi in vsemu kitajskemu narodu. Ze sam način zunanega življenja: šport, plavanje, svobodno kretanje, bo dal kitajskemu narodu bolj zdravih mater, katerim bo dala duhovna izobrazba vrednost polnega človeka.

Velika nesreča v rudniku

V kotredeškem rovu je zasulo dva rudarja: eden je mrtev, drugi pa nevarno poškodovan

Zagorje, 22. avgusta. Zagorsko prebivalstvo je globoko pretresla vest o hudi nesreči v kotredeškem rovu. Prejšnje čase nesreče v rudniku niso bile tako pogoste, zato so gotovo osnovane govorice, da je krivda v tem, ker se od rudarjev zahteva preveč dela. To sicer donaja družbi lep denarni dohodek, a rudarji so v stalni nevarnosti. Nekaj let se v jamaš kar »ravba«, kakor pravijo rudarji, pri tem pa se premalo skrbijo za nove odloke.

Ko sta v soboto jutraj prišla rudarja Zorko Anton in Zohar Jože na delo v bližini dvotirnika, da bi nadomestila nekatero leseno oporniko, so se po njima začela tla učitati. Hkratu se je lesenje stene stisnilo, nato pa se je vsul gramoz, ki je bil nekaj metrov nad njima, ter ju stojčaja zasul. Tudi udarja Ivana Jereta, ki je baš pripeljal jamaški vozček, da bi naložil les, je udarjajoči gramoz hotel odnesti izavdalo, pa se je z veliko težavo oprjel nekega predmeta. Da se je resil, se mora zahvaliti velikim čevljem, ker je lahko noge potegnili ven, čevlji pa so ostali zasuti. Vpitje ubogih rudarjev na pomoč je bilo slišati daleč po rovu. Od vseh strani so prihili tovaršiji in ju skušali rešiti. Kmalu je počila tudi odvajalna cev za razplavljanje (šlemengot) in je postal zaradi dotoka vode položaj vseh nevaren.

Reševanje se je vršilo počasi, in sicer so reševali le Zorka, ker za Zoharja ni bilo pomoči. K sreči je Zorka ščitilo lesenje, da se ni še bolj učitral. Za hrbtom ga je pa

bičevje varovalo gramoznega pritiska. Ko so tovaršiji reševali Zorka, se je zunaj zbrala velika množica, ki je postajala čedalje nestrpnejša in je orožništvo komaj vzdrževalo red.

S popoldanskim vlakom se je pripeljal zastopnik rudarskega urada g. inž. Zupančič in šel z obratovodjo g. inž. Mastnakom v rov. Okrog 16. ure so prenesli iz rova še živega Zorka in ga spravili v bolnišnico bratoveškega skladišča. Ker so njegove poškodbe zelo hude, saj ima poleg drugega zlomljenih sedem reber, so ga z večernim vlakom odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Zoharja, za katerega so že ob 9. uri vedeli, da ni več živ, ker je takrat že z zadnjimi močmi prosil pomoči, so izkopali šele okrog 22. ure vsega potolčenega in ga prenesli ob 23. uri na njegov dom. Zalosten je bil prizor, ko je vzelela družina svojega hranitelja mrtvega. Pokojni trpin Zohar je štel okoli 50 let. V zakonu se mu je rodilo 16 otrok, izmed katerih še živi 11. Najmlajša šteje 2 leti. Najstarejši, Jože, je že več let brezposeln in je zdaj zaposlen pri gradnji ceste v Dolgi vasi pri Kočevju. Za svoje otroke je bil pokojni skrben in dober oče, kar pač dokazuje preživljanje tako velike družine s siromakovo plačo. Po 30letnem delu v rovu — 10 let v Nemčiji in 20 let tu — je mož padel kot žrtev svojega napornega dela.

Pogreb bo v torek popoldne. Prav tedaj pridele iz Nemčije dve sorodnici na obisk v Zagorje, pa ga bosta našli mrtvega. Čast možu dela, preostali naša sožalje!

Maribor preko nedelje

Maribor, 22. avgusta.

Nestalnost vremena je razpršila številne nedeljske načrte mariborskih kopalcev ter ljubiteljev prirode. V miru, brez posebnih prireditev ali dogodkov je potekala današnja nedelja. Le člani Narodne strokovne zveze so priredili izlet k Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. O sportnih dogodkih pa poročamo na drugem mestu. Tudi danes je prišlo v naš Maribor mnogo tujcev iz Avstrije, ki so se ob ceneni dobrotah prav imenito zabavali in odlično počutili.

Smrt znane gostilničarke

Prijatelji Pohorja in Dravske doline, ki so zahajali v znano Postlovo gostilno pri postajališču v Bistrici pri Lumbušu, so doznali danes žalostno vest o smrti daleč naokrog znane Postlove mame, ki je umrla v 67. letu starosti. Bila je blaga žena in jo bodo ohranili v dobrem spominu vsi, ki so jo poznali. Zemске ostanke Franciške Postlove bodo prepeljali v Maribor in odtod v Gradec, kjer jih bodo upepelili v tamšnjem krematoriju. Zalujočim naše iskreno sožalje!

Roparji strahujejo mladino

Razburljiv dogodek se je pripetil včeraj proti večeru v Trdinovi ulici. 13letni dijak tukajšnje realne gimnazije Adolf Vinder, ki stanuje na Meljski cesti 91 in 12letni učenec meščanske šole Franc Kacjan, ki stanuje na Meljski cesti 93, sta šla namreč po omenjeni ulici proti Meljskem hribu, kjer sta hotela za svoje starše kupiti vino. Nenadno pa sta se jima pri peljala nasproti na kolesih neznanca 18 do 20 let stara možka. Stopila sta s kolesa in zaustavila oba fanta. Pri tem je eden izmed obeh zgrabil za 50dinarski kovancec, ki ga je imel Adolf Vinder v desnici, nato pa sta oba skočila na kolesi ter odberzela.

Sleparstva s čeki banke, ki ne obstoji

Sleparja je obžudoval sam Al Capone in ga hotel pridobiti zase

Sušak, 22. avgusta. Ob koncu preteklega leta je bilo na Sušaku izvršeno sleparstvo prav po ameriškem vzgledu. Tedaj je namreč neznan možki v dveh sušakih bankah vnovič dva dolarska čeka, glaveča se na Metropolitan Banko v Washingtonu. Skupna vrednost obeh čekov je znašala okoli 25.000 Din. Sleparstvo je bilo kmalu odkrito in javljeno sušaski policiji. Obstajalo je namreč v tem, da sta bila čeka ponarejena, ker omenjena banka sploh ne obstoji.

Sušaska policija je dognala, da je oba čeka vnovičla oseba, prebivajoča na Reki. Zato je bila o sleparstvu obveščena tudi reška policija, ki je sleparja aretirala in ga po končani proceduri izročila šele prejšnjim našim oblastvom. Prekani slepar je Musladin Andrija z Lubača, občina Orašac pri Dubrovniku. Mož, ki je brez policije, se je že leta potepal po svetu. Dalje časa je živel tuji v Ameriki, kjer je imel mnogo opravka z oblastvi zaradi svojega spretnega ponarejanja čekov. Sam al Capone je obžudoval njegovo spretnost in ga pozval, naj stopi v njegovo službo. Musladin pa tega ni hotel storiti, kakor je sam dejal, ker so se mu bolj rentirali posli: na lastno peest.

Ko se je vrnil iz Amerike, je prinesel s seboj več ponarejenih, čekovnih blanket Metropolitan Banke z oznako sedeža banke v Washingtonu. Kakor se je dognalo, so bili čeki tiskani na posebnem ročnem stroju. Pri Musladinu so našli več čekovnih knjižic in tudi omenjeno ročno tiskar-

no. Ker so ob priliki aretacije dobili pri njem veliko vsoto denarja, bosta ob sušaski banki, pri katerih je izvršil sleparstvo, dobili svoj denar nazaj.

Dve žrtvi nesreče in poizkus samomora

Ljubljana, 22. avgusta. Žrtev dela je postal 40letni železniški delavec Anton Grabnar, doma iz Čolnš, občina St. Lambert. Grabnar je bil več let v službi pri zagorskem rudniku. Ker ima njegova žena majhno posestvo, je bil leta 1932 reduciran brez vsake odškodnine. Da preživi družino, je dobil zaposlitev pri železniškem kamnolomu v Renkav. V soboto pa je s hriba priletel kamen, kateremu se je umaknil na vozček, vendar ga je zadel spodaj v nogo in mu jo zdrobil. Prvo pomoč mu je nudil železniški zdravnik iz Litije, nato pa so ga odpeljali v ljubljansko bolnico.

Prav tako je bil pripeljan v ljubljansko bolnico 61letni Peče Franc, hlapec v Ribnici, doma iz Stare cerkve pri Kočevju. Pečeta je konj brenil tako, da mu je nevarno poškodoval nogo. Nadalje so v bolnico snoči pripeljali Zagrebčanko go. Maro Haslingerjevo, ki si je prerežala žile na rokah. Bivalja je v Novi vasi na Blokah. Kaj je bil povod obupane mo dejanju, ni znano. V bolnici so ji rešili življenje.

Sportna nedelja

Ljubljana še brez točke

Včeraj je bilo odigrano prvo kolo ligaških tekem, v katerem so zmagali favoriti. — Posebno sta se odrezala Hajduk in Concordia

Začela se je prvenstvena borba za najvišji naslov v našem nogometu. Tja do pozne pomladi se bo borilo in treslo 10 klubov in njihovih tisoč in tisoč prijateljev, 90 tekem bo treba odigrati, preden bomo dobili naslednika za Gradjanskega.

Danes je bilo odigrano prvo kolo, ob velikem zanimanju in splošni napetosti po dveh mesecih in pol nogometnega počitka. Nič ni bilo ta dan odločilno, pa vendar je pet klubov zbralo prve točke, morda prav tiste, za katere bo pozneje kdaj taka stiska. Posebno pri njih, ki se vrtijo v zadnji polovici tabele...

Ker se je sezona šele začela, je o favoritih težko govoriti, toda imena so imena in treba jih je spoštovati. Gra-

djanski, BSK, Jugoslavija, Hajduk in morda še kdo drugi, so gotovo še moštvaja, ki se ne bodo dala spraviti ob največje izgleda niti v letošnjem letu.

Imenoma, ki smo jih pravkar napisali — razen BSK — sta se po današnjih izidih pridružila še Concordia in Hašk, tako da imamo do prihodnje nedelje takole tabelo:

1. Gradjanski	1	1	0	0	6:0	2
2. Jugoslavija	1	1	0	0	2:0	2
3. Hajduk	1	1	0	0	3:1	2
4. Concordia	1	1	0	0	4:2	2
5. Hašk	1	1	0	0	2:1	2
6. BSK	1	0	0	1	1:2	0
7. Ljubljana	1	0	0	1	2:4	0
8. BSK	1	0	0	1	1:3	0
9. Slavija	1	0	0	1	0:2	0
10. Jedinstvo	1	0	0	1	0:6	0

Concordia : Ljubljana 4:2 (2:1)

Zagreb, 22. avgusta.

Ljubljana: Logar — Šiška, Jug — Slapar, Pupo, Bertonec I. — Janežič, Lah, Bertonec II., Tičar, Zemljčič.

Concordia: Podhrasli — Koprivnjak, Belošević — Ralič II, Jazbec, Vučlovski — Martinovič, Ajbel, Ralič I, Rakar, Pospisil.

Začetek liginega tekmovanja je izzval v Zagrebu velik interes. Obe tekmi, prva med Concordijo in Ljubljano ter druga med Gradjanskim in Jedinstvom, sta bili odigrani na igrišču Gradjanskega, kjer se je zbralo gotovo okoli 5.000 gledalcev.

Prvi polčas

Takoj ob otvoritvi je Concordia v premoči. V 2. min. strelja C. prosti strel, ki ga pa Logar ubrani. Publiko izredno živahno bori domače. Že v 3. min. doseže Rakar vodstvo za domače 1:0 za C. Iz prostega strela dobi Rakar, ki je sam pred golom žogo in jo mimo Logarja pošlje neubranljivo v mrežo. V 8 min. Logar krasno ubrani žogo, toda ta se zopet vrne v gnečo in Logar je zopet na mestu. Večina naslednjih minut se igra pred golom L. V 12 min. je kot za C., ki se konča voutu. V 17 min. Logar spet lepo brani dobro streljani kot. Kmalu nato doseže Janežič popolnoma nepričakovano izenačenje. 1:1. Ljubljana se začne počasi razvijati. V 21 min. je kot za C., ki pa ostane kakor več drugih, neizbrablen. V 29. min. je prosti strel, ki ga izvaja Jug in se konča v kotu. Kot strelja Zemljčič, ki se pozneje spremeni v prosti strel proti L., toda brez nesreče. V 30. min. lepo prodre Zemljčič in vratar C. le s težavo ubrani nesrečo. V ljubljanskem napadu sta najbolj nevarna Janežič in Zemljčič, medtem ko ostali igrajo bolj defenzivno. Med krilci je Bertonec I. vedno v pomoč obrambi. V 35. min. je foul pred golom L. Sodnik diktira enajstmetrovko, ki jo Rakar pretvori v vodilni gol za C. 2:1. V 42. min. je prosti strel proti C., ki ga strelja Zemljčič v out. Napad C. je stalno na nasprotni strani, toda njegova igra ni na posebni višini. Žoge se oddajajo precej netočno in ostajajo voutu, ali pa se ustavljajo ob foulh, čeprav je igra precej živahna. Začel je padati lahek dež, ki je malo razmečal suho igrišče. Možvo L. igra dovolj dobro, krilska vrsta pa je preveč defenzivna, zaradi česar trpi napad, ki ne dobiva uporabnih žog. Vratar Logar za dobljena gola ni kriv, pač pa gre drugi na račun Šiške, ki je zakrivil roko. Notranji trio ljubljanskega napada ni posebno v formi. Tičar kot novinec pa se sploh ne more znajti. Glede enajstmetrovke je sodnik Ninkovič iz Beograda vzel prestrogo merilo.

Po odmoru

začne deževati močneje, zato postaja igra bolj mlačna. V 7. min. ima C. lepo šanso pred golom, iz katere sledita dva zaporedna koda proti L., — brez nesreče. Tudi v naslednjih minutah je spet C. pred vrati L., toda njen slabi napad ne zna izkoristiti zrelih pozicij. Vsa igra je precej izgubila na vrednosti prvega polčasa. V 16. min. C. nevarno napade, toda vse se slednjič konča samo v kotu. Igra se že 20 minut, toda potek je še zmerom mrtev. V 24. min. je spet kot za C., ki ostane neizkoriščen. Nevarne situacije pred golom L. so vedno pogostejše efekta ni nobenega. V 30. min. Pupo lepo predribla Jazbeca, odda Janežiču, ta pa Tičarju, ki pošlje med drogeve. Izenačenje 2:2. V 32. min. je spet kot za L. V naslednjih minutah je več strelav na gol C., toda vratar srečno odbrani vse. Igra C. je nekoliko nenotna in L. ima v tem delu več od igre V 35. min. pa doseže C. po krivdi branilcev spet vodstvo; strelac je Pospisil. 3:2 za C. Štiri minute pozneje poviša C. po Martinoviču na 4:2 in postavi končni rezultat z zasluženim zmago.

V drugem polčasu sta Jug in Bertonec I. zamenjala mesti, toda kljub temu sta oba branila precej plavalu. Logarja za dobljena štiri zgoditke ne zadene velika krivda, ker je branil dovolj dobro, le pri tretjem je bil nekoliko soudeležen. Glavna krivda za poraz L. je pač v tem, da moštvo

Po odmoru

začne deževati močneje, zato postaja igra bolj mlačna. V 7. min. ima C. lepo šanso pred golom, iz katere sledita dva zaporedna koda proti L., — brez nesreče. Tudi v naslednjih minutah je spet C. pred vrati L., toda njen slabi napad ne zna izkoristiti zrelih pozicij. Vsa igra je precej izgubila na vrednosti prvega polčasa. V 16. min. C. nevarno napade, toda vse se slednjič konča samo v kotu. Igra se že 20 minut, toda potek je še zmerom mrtev. V 24. min. je spet kot za C., ki ostane neizkoriščen. Nevarne situacije pred golom L. so vedno pogostejše efekta ni nobenega. V 30. min. Pupo lepo predribla Jazbeca, odda Janežiču, ta pa Tičarju, ki pošlje med drogeve. Izenačenje 2:2. V 32. min. je spet kot za L. V naslednjih minutah je več strelav na gol C., toda vratar srečno odbrani vse. Igra C. je nekoliko nenotna in L. ima v tem delu več od igre V 35. min. pa doseže C. po krivdi branilcev spet vodstvo; strelac je Pospisil. 3:2 za C. Štiri minute pozneje poviša C. po Martinoviču na 4:2 in postavi končni rezultat z zasluženim zmago.

V drugem polčasu sta Jug in Bertonec I. zamenjala mesti, toda kljub temu sta oba branila precej plavalu. Logarja za dobljena štiri zgoditke ne zadene velika krivda, ker je branil dovolj dobro, le pri tretjem je bil nekoliko soudeležen. Glavna krivda za poraz L. je pač v tem, da moštvo

Kupujte domače blago!

ni bilo dovolj povezano

posebno med napadom in krilsko vrsto. Do odmore sta bili obe krili dobri, pozneje pa nista več dobivali uporabnih žog. Med krilci je bil Slapar brez dvoma najbolj poštvalen, trudil se je mnogo in je res popolnoma zadovoljil. Pupo na sredini ni bil na običajni višini in je igral precej pod običajno formo. Tudi start mu je delal preglavice. V moštvo Concordije je bil brez dvoma najboljši mož Jazbec, ki je dirigiral vso enajstovico. V napadu sta se izkazala Martinovič in Rakar. Ostali pa se niso dvignili nad povprečno formo.

Sodnik g. Ninkovič iz Beograda je bil nepristranski, ono enajstmetrovko proti Ljubljani, iz katere je padel vodilni gol prvega polčasa, pa je gotovo prisodil prestrogo.

Gradjanski : Jedinstvo 6:0 (2:0)

Velika in zaslužena zmaga Gradjanskega, ki je proti koncu igre dobesedno pogazil Beograjdane. Jedinstvo je igralo skrajno nekoristno. Serijo golov je v 8. min. otvoril Brozović, ki je sicer s strelom zadel branilca, pa je žoga kljub temu obšla v mreži. V 14. min. je G. spet pred vrati J., obramba zakrivil roko, sodnik prisodi enajstmetrovko. Gol zabije Kokotović 2:0 za Gradjanski.

Po odmoru se usoda Jedinstva začne spreminjati na slabo v 19. min., ko zabije Zupančič tretji gol. V 25. min. pride do strela Hügl in postavi s krasnim strelom 4:0. V 33. min. izpusti branilec žogo, Brozović je pri njej in odda Lešniku, ta pa v mrežo. 5:0 za G. V 35. min. je slednjič še enkrat v akciji Hügl, ki poda Lešniku, ta pa prostemu Brozoviću, ki postavi končni rezultat.

Tekmo je dobro sodil osiješki sodnik g. Kniffer.

Hašk : Bask 2:1 (1:0)

Beograd, 22. avgusta.

Pred 4000 gledalci sta danes na igrišču Jugoslavije kot prvi par nastopila Hašk in Bask in je Hašk zaslužen zmago. Rezultat je popolnoma realen, ker so Zagrebčani imeli več od igre. V 27. min. je po vrsti nevarnih situacij slednjič prišel Hitrec do strela in zabil vodilni gol. Po odmoru se je Cabrič posrečilo v 12. min. izenačiti, zadnji pa je žel slavo nova pridobitev Haška Kacijan, ki je v 40. min. postavil končni rezultat.

Tekmo je sodil objektivno madžarski sodnik Klein.

Jugoslavija : Slavija 2:0 (1:0)

Jugoslavija je bila v tej igri absoluten gospodar na polju. Vodilni gol je že v 15. min. zabil Zečević, po odmoru pa je povišal razliko v 5. min. Ava Petrovič Kljub odlični igri Jugoslavije se do konca rezultata ni več menjal.

Tekmo je dobro sodil zagrebški sodnik Bažant.

Hajduk : BSK 3:1 (2:1)

Split, 22. avgusta.

Pred 4000 gledalci je danes »majstor za mor« slavlil pomembno zmago nad BSK čeprav je slednji po Vujadinoviču že v 10. min. zabil vodilni gol. Krivda za to zadene vratarja Hajduka, ki je ob nepravem času tekel iz gola. Čulić je pozneje vse močnejši in v 35. min. skombinirata Matošić in Jukić krasen gol ter izravnava rezultat. Komaj 5 minut pozneje je Jukić spet pri žogi, ki jo odda plasiranemu Lemešiću, ta pa v mrežo. Polčas je 2:1 za Hajduka.

Po odmoru je moštvo BSK silno nervozno in hoče za vsako silo izsiliti izenačenje. Toda tehnična se nagne še bolj drugam in v 36. minuti sta Jukić in Kragić akterja tretjega gola. Pozneje se ni dalo več spreminjati.

Tekmo je sodil dunajski sodnik v. Frankenstein prav dobro.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Mars : SK Kranj 2:1, Mladika : Slovan 3:2.

Praga: Sparta : Slavija 2:1, Viktorija Žižkov : Viktorija Plzeň 0:0, Šleska Ostrava : Bratislava 4:1, Pardubice : Nachod 2:1, SK Plzen : Prostějov 7:4, Zidenice : Kladno 2:0.

Budimpešta: Ferencváros : Hungaria 3:1, Újpest : Nemzeti 7:3, 11 : ETO Raab 3:0, Szürketaxi : Törekves 6:1, Budapest : Szeged 2:1.

Prijateljski nogomet v Mariboru

Železničar : ISSK Maribor 5:2 (3:1)

Maribor, 22. avgusta.

Na stadionu Železničarja sta se danes popoldne srečali enajstovici Železničarja in Maribora v prijateljski tekmi. Oba nasprotnika sta nastopila v nekoliko spremenjenih postavah, ker je imela današnja tekma glavni namen, da bi preizkusila nekatere nove igralce, ki jih nameravata uporabiti v bližnjih prvenstvenih tekmah. Današnja igra je bila vsestransko prijateljska in je potekla zelo fair. V teh okoliščinah je nudila še dovolj dober nogomet, ni pa bilo videti nobene prave borbe, ker pač ni šlo niti za točke niti za naslove.

Železničar je predvedel nekoliko koristnejši nogomet, razen tega pa so znali njegovi napadalcu bolje izkoristiti vsako dobro situacijo. Ker nasprotna obramba tudi ni bila posebno efektivna, je rezultat popolnoma v skladu s potekom igre.

Maribor je bil v polju sicer enakovreden nasprotniku, ni pa imel nobenega strela.

Seniorsko plavalno prvenstvo

Brez udeležbe plavalcev iz Ljubljane, Splita in Sušaka je bil v soboto in včeraj v Dubrovniku oddan naslov najboljšega kluba v državi dubrovniškemu Jugu

Dubrovnik, 22. avgusta.

Seniorsko državno prvenstvo v plavanju in waterpolu se je vršilo letos v znamenju odsotnosti najmočnejših plavalnih klubov države razen dubrovniškega Juga, ki je organizator letošnjega tekmovanja. Razen njega so na prvenstvu navzoči še plavalci štirih klubov, in sicer ZPK in Marathona iz Zagreba, Jadrana iz Hercegnovega in Galebja iz Novega Sada. Odsotnost tako zvanih liškaških plavalcev je izzvala tukaj splošno obsoj in zaradi tega je tudi močno trpel obisk prireditve.

V soboto so bila predtekmovalja, ki so bila zaradi majhnega števila tekmovalcev potrebna samo v treh disciplinah. Razen tega je bila ta dan na sporedu še tekma v waterpolu, v kateri sta ZPK in Jadran (Hercegnovi) igrala neodločeno 3:3.

Glavni spored se je začel danes popoldne ob 9. Tehnični rezultati so bili naslednji:

1500 m prosti: 1. Žižek (Jug) 21:37,8. (boljše od jugoslovenskega rekorda), 2. Bajica, 3. Stanković (oba Jug), 4. Sulčić (ZPK), 5. Kalinić (Jadran H).

400 m prosti ženske: 1. Jazbec (Jug) 6:46, 2. Biro (ZPK) 7:10, 3. Radošević (ZPK) 7:17,2.

200 m prsno: 1. Laskarini (Marathon) 3:06, 2. Reiser (ZPK) 3:11,6, 3. Barbieri (Jug) 3:15.

100 m hrbtno ženske: 1. Bartulović (Jug) 1:27 (boljše od jugoslovenskega rekorda), 2. Orlić (Jug) 1:33,6, 3. Arsenović (Galeb) 1:43,8.

100 m prosti moški: 1. Stakula (Jug) 1:03,2, 2. Ciganović (Jug) 1:03,8, 3. Jezić (Jadran H.) 1:07.

Strela 4x100 prosti ženske: 1. ZPK 5:44,6, 2. Jug 5:52, 3. Galeb 6:24,6.

Strela 3x100 m mešano moški: 1. Jug 3:41,4, 2. ZPK 3:43,5, 3. Jug II 3:53,4.

V dopoldanski tekmi v waterpolu je Jug zmagal nad Jadranom iz Hercegnovega z 11:1 (6:0).

Popoldanski spored je obsegal naslednje tekmice:

400 m prosti moški: 1. Defilipis (ZPK) 5:06,8, 2. Žižek (Jug) 5:07 (oba boljša od jugoslovenskega rekorda), 3. Bajica (Jug) 5:31,2.

100 m prosti ženske: 1. Kovačiček (ZPK) 1:18,5, 2. Jakupac (Jug) 1:21,7, 3. Radošević (ZPK) 1:23,6.

100 m hrbtno moški: 1. Ciganović Luka (Jug) 1:13,4, 2. Belan (ZPK) 1:16,4, 3. Klein (ZPK) 1:18,4.

200 m prsno ženske: 1. Orlić (Jug) 3:38,5, 2. Sipoš (Galeb) 3:40,5, 3. Resner (Galeb) 3:44,8.

Strela 4x200 m prosti moški: 1. Jug 9:58,9, 2. ZPK 10:15,5, 3. Jug II 10:49,8.

Državno laškoatletsko prvenstvo

je bilo včeraj v Zagrebu zaključeno — zaradi slabega vremena in odsotnosti velikega dela „kanonov“ — z zmago zagrebške Concordije

Zagreb, 22. avgusta.

Kolikor ni državnega laškoatletskega prvenstva za posameznike in moštva pokvarila odsotnost najmočnejših zastopnikov te panoge, atletov SK Primorja iz Ljubljane, toliko je danes škodoval prireditvi in posameznim uspehom precej močan dež, ki je prenehal šele proti koncu tekmovalja.

Podrobni tehnični rezultati današnjega sporeda so bili naslednji:

Na 200 m

sta že v predtekni postavila Beograjdčan Kling in Concordijaš rBaun čase 23,7 in 23,8 in sta tako ostala plasirana tudi v finalu. Tretji je bil Hajdukovec Katalinić s 24,2, četrti njegov klubski tovariš Despot s 24,3, naslednji pa Klinar, član Gorenjca z Jesenic s 24,7.

V teku na 800 m

je bil Fric Zorja, sedaj član Mure iz Murske Sobotne in bivši član Primorja, zelo

ca, ki bi bil znal izbrabiti zrelo pozicijo. Tekmo je sodil g. Bizjak. V predtekmi je mladina Železničarja v prijateljski tekmi zmagala nad mladino Maribora z 1:0 (0:0).

Hermes v Celju

Atletiki : Hermes 5:4 (2:3)

Celje, 22. avgusta.

Na razmočenem igrišču pri Skalni kleti je bila danes pred 300 gledalci odigrana prijateljska tekma med ljubljanskim Hermesom in domačimi Atletiki.

Gostje so bili tehnično boljše od domačih, toda njihov napad je bil preveč neodločen pred golom. Hermes je danes igral nekoliko slabše kakor preteklo nedeljo, ko je zmagal nad enajstovico Celja z 1:0.

Atletiki so nastopili s pomlajenim moštvom ter so predvsem zaigrali z veliko poštvalnostjo in elanom. Ves prvi polčas in tudi 15 minut drugega polčasa so imeli gostje več od igre, nato pa so znatno popustili. Atletiki so se uveljavili nato tako krepko, da so v osmih minutah zabili tri gole.

Tekmo je sodil g. Veble objektivno. V predtekmi je kombinirano moštvo Atletikov premagalo enako formacijo Olimpa z 8:1 (5:1).

Mednarodna tekma

v Murski Soboti

Mura : Hertha (Graudenz) 6:4 (3:3)

Murska Sobotna, 22. avgusta.

Danes je tukaj gostoval avstrijsko moštvo Herthe iz Graeca v nogometni tekmi z domačo Muro. Domačini so zasluženo zmagali, kljub temu da vsi njeni igralci niso bili v najboljši formi. Na tekmi se je zbralo okoli 500 gledalcev. Sodil je g. Turk.

Oroszy je skočil 3,80 m, za njim pa je ostal še Haškovec Cvjetič s 3,10.

Pri skoku v daljino

je ing. Kallay postavil znamki 6,70 in 6,77 in zaradi slabega terena ni hotel skakati dalje. Prav tako se je brez nadaljnjih skokov z drugim mestom in z znamko 6,71 zadovoljil dr. Buratović (C). Njima sledijo nato: juniorji Lazarevič (Jug) 6,57, nato Nikolić (Vojvodina) s 6,33, Novaković (BSK) 6,31 in Stampf (Hašk) s 6 metri.

Tek na 10 km

je potekel brez Slovencev razen enega iz Maribora in je bil zato samo obračun med Concordijaši, ki pa se je končal šele v zadnjem kolu. Vrstni red na cilju je bil naslednji: 1. Sindelar 35:23,4, 2. Starman Adolf 35:30, 3. Krajcar 37:15,6.

V metu kladiva

je Haškovec Golč po petih metih vodil še vedno z 42,12 m, dokler ni zmage potegnili nase rekorder ing. Stepišnik, ki je zalučil kladivo na 43,58. Naslednja mesta so pripadla: Miletiću (Zašk) z 38,47, Jegliču (Planina) s 36,82, Reisingerju (Slavija Varazdin) s 36,66 in slednje predsedniku JLAS dr. Tritschu (Zašk) s 36,28.

V stafeti 4x400 m

je Concordia izgubila prvo mesto, ker je podcenjevala domačega nasprotnika in nastopila s samimi rezervami. Tako je bil dosežen tale placement: 1. Marathon (Kärner, Knežević, Ferenčak, Schwarz) 3:37,8. 2. Concordia 3:41,4, 3. Makabi 3:44,4.

Do ure zaključeno stanje točk se ni ugotovljeno popolnoma točno, vendar je mogel vaš poročevalec dobiti o njem naslednje podatke: 1. Concordia 102, 2. Marathor Zagreb 35, 3. Primorje 25 točk.

S španskih bojišč

Francova ofenziva proti Santandru

Valencia, 22. avgusta. AA. Službeno poročilo vojnega ministrstva, ki je bilo izdano smoti ob 22. naglašja, da so nacionalisti na severni fronti zavzeli Vego, da so pa pri tem utrpeli velike izgube. Zaman so si prizadevali, da bi zavzeli vladne postojanke pri Ontanedi in Arseni. Po izjavi nekega italijanskega narednika, ki je bil ujet v poslednjih bojih na severni fronti, se na nacionalistični strani borijo štiri italijanske divizije redne vojske. Na teruelski fronti so bile vladne čete prisiljene umakniti se k Choji Quemadi zaradi hudih napadov sovražnika.

Francovo vojno poročilo

Salamanca, 22. avgusta. AA. Nacionalistično uradno poročilo pravi: Na santandriški fronti naše čete napredujejo kljub slabemu vremenu. V petek zjutraj so dosele na višine Cotorala, Guspara in Vege Dapasa. Dopoldne smo na tej črti zlomili sovražni odpor in zavzeli vse višine. Nato smo obkolili mesto Alsedo in Ontanedo, kjer smo ujeli 300 nasprotnikov. Na asturski in leonski fronti je na našo stran pribežalo 46 milničev. Na teruelski fronti so naše čete s sijajnim uspehom zavzele važne postojanke Rincon del Molinero. Nasprotnik je v bitki izgubil nad 1000 mož. Na bojišču smo našli nad 600 trupel in zaplenili mnogo vojnega materiala.

Davi je poveljstvo nacionalističnih čet izdalo komunique, ki pravi: Na santandriški fronti so naše čete zavzele še kraj Tosisuro in Salaja. Nasprotniki so si na vso moč prizadevali, da bi očuvali svoje postojanke in so celo prešli v protinapad. Nacionalisti so jih odločno odbili, tako da so se s znatnimi izgubami morali ponovno umakniti. Prodiranje nacionalistov proti severu se nadaljuje. Na biskajski fronti ni bilo važnejših dogodkov.

Na teruelski fronti so republikanci izvršili napad pri Molinaru, a so bili odbiti. Naše letalstvo je včeraj in danes sestrelilo 18 republikanskih letal.

Boji na teruelski fronti

Sevilla, 22. avgusta. o. General de Llanos je po radiu izjavil, da se je pričela nova nacionalistična ofenziva tudi na teruelskem bojišču. Davi so nacionalisti zavzeli Mone Nero. Borba je bila zelo ostra in so nacionalisti dosegli svoj uspeh šele po sedmem napadu na republikanske postojanke.

Zaključitev obrtne razstave v št. Vidu

V št. Vidu na Ljubljano je bila danes zaključena razstava, ki je letos spet nekaj tednov napolnjevala prostrane šolske dvorane. Mizarji so precej zadovoljni z uspehom, vendar je bilo danes mogoče še poljubno izbrati opremo za gospoščice ali preprosto stanovanje. Za zaključek je zaigrala godba z Vidu. Obisk je bil v splošnem ves čas razstave in danes še prav posebno zadovoljiv. Zvečer je bila zaključna veselica pri Cimanu, kjer je igrala godba in je bilo tudi žrebanje vstopnic z razstave. Ni še znano, kdo je srečnik, ki mu je pripadla popolna oprava za kuhinjo, vredna 1600 din.

Vremenska poročila

Zemunska vremenska poročila: Depresija, ki se je pojavila nad Karpati, severno Italijo in gornjim Jadranom, povzroča, da iz severne Evrope

Teden dni filma

Občinstvo se vnema za razburljive filme

Filmi z napeto vsebino, duhovitimi zapletki in hitrim tempom najbolj ustrezajo okusu današnjega občinstva. Kakor ljudje radi berejo take zgodbe v knjigah, prav tako radi in morda še rajši jih gledajo na platnu. Tu je vsako moraliziranje zaman; sicer pa je treba tudi priznati, da dana-

šnji pisec kriminalne literature niso plitvi. Sodobna kriminalna literatura črpa svojo snov iz življenja in je ne moreš kratko malo označiti za šund.

Danes se najbolj berejo Edgar Wallace, S. S. Van Dine, Fletcher in drugi, katerih dela se tiskajo v milijonskih nakladah. Vsi klasiki kriminalne literature. Pravi šund, ki se je tako razširil v prvih povojnih le-

ti, je čisto izginil s književnega trga. Pray za prav, prvo filmsko podjetje, ki je začelo snemati take kriminalne drame višjega nivoja, je Metro-Goldwyn-Mayer. Njeni filmi »Narodni junak št. 1«, »Na električnem stolcu«, »Množica sodic in drugi, ki so se predvajali v minili sezoni, so

ni pisec kriminalne literature niso plitvi. Sodobna kriminalna literatura črpa svojo snov iz življenja in je ne moreš kratko malo označiti za šund.

Danes se najbolj berejo Edgar Wallace, S. S. Van Dine, Fletcher in drugi, katerih dela se tiskajo v milijonskih nakladah. Vsi klasiki kriminalne literature. Pravi šund, ki se je tako razširil v prvih povojnih le-

tih, je čisto izginil s književnega trga. Pray za prav, prvo filmsko podjetje, ki je začelo snemati take kriminalne drame višjega nivoja, je Metro-Goldwyn-Mayer. Njeni filmi »Narodni junak št. 1«, »Na električnem stolcu«, »Množica sodic in drugi, ki so se predvajali v minili sezoni, so

Živahen pogovor Paula Richterja in Friedricha Ulmerja v Petra Ostermayra filmu »Molk v gozdu« (Ufa).

Prvi film o letoviščih savske banovine

Crikvenica, 22. avgusta

Predvčeršnjim popoldne se je začelo filmanje Crikvenice. Snemanje opravlja filmsko podjetje »Zora« iz Zagreba. Prvi dan je bila filmska crikveniška plaža z vsem svojim živahnim življenjem, včeraj so snemali ribiško življenje, a jutri se za-

čne snemanje crikveniških zgradb in parkov. Snemanje se vrši po navodilih banke uprave in pridejo za Crikvenico na vrsto še Rab, Plitvička jezera in Zagreb.

To bo prvi turistični film, ki bo prikazoval najlepše kraje savske banovine. Film se bo predvajal v vseh kinematografih v državi, pa tudi v tujini, v svrhu propagande za letovišča savske banovine.

Fotoamater.

Več gibanja, več življenja

Več gibanja, več življenja bi slikam naših amaterjev dosti koristilo. Navzlic ogromnemu napredku emulzijske tehnike in čudovitim kameram, ki so nam danes na razpolago, streljajo naši ljubitelji še vedno motive z znamenito cervkico na griču, z oblakom in drevesom, ki si jih z naših razstav že do grla sit. Velik del vseh teh, drugače dobrih posnetkov bi opravil namesto z malo kamero nemara še bolje s ploščami 18x24 cm. Škoda je za takšne stvari precizijskih aparatov z velikanskimi optikami, dovršenega pankromatskega materiala in preobilice trikov, ki si jih izmišlja fotografska industrija, da bi omogočila fotografirajočemu človeku hitro in udobno delo. Čemu nam rabijo potem zrcalo refleksne kamere z močnimi optikami, izenačeno paralakso in poenostavljenim filmskim transportom?

Zakaj nas navdaja ta kronični strah pred razgibanimi slikami, pred slikami, ki predstavljajo vendar vrhunec fotografije, ki prikazujejo silo in prožnost kakšnega gibanja? Gibanje je vendar zamotana stvar, ki zahteva silo, usmerjene volje in obvladanja materije. Vse to nam lahko pokaže posnetek gibanja in še več. Pri sportu nam izrazi lahko voljo do zmage, borbo s časom in za hitrejši tempo. Ali vsi ti momenti ne zaslužijo, da bi se jih amater lotil? Ali ni borba med voljo in snovjo v gibanju fotografske obdelave morda bolj vredna nego lučni odsevi na mokrem asfaltu, steklenice v svetlobi dveh nitrafotk in podobno?

Nimamo ničesar proti resnično umetniškimi posnetkom estetičnega značaja. Toda amater bi se ne smel izčrpavati v trajnem podajanju brezpomembnih stvari. Nauk o kompoziciji ni vse, življenje, gibanje je tudi nekaj.

Fotografija gibanja je bila s staro potovalno kamero 18x24 cm nemogoča. S kamero v formatu 9x12 cm in z emulzijami 17 stop. Sch. je bila igra s srečo. Toda z malo kamero, modernimi zaklopi in najbolj občutljivimi filmi je stvar volje, in če se je amater izogiba, tedaj pomeni, to du s pogoji po eno sliko dvanajstih svojih ne pozna in se mu umika iz strahu pred neuspehi. In vendar je tehnična plat vzgibanjih motivov še razmeroma lahka, nekoliko težje je zagrabiti motiv tam, kjer je najbolj živ in dojemljiv. Amater, ki tega ne tvega, pa priznava svojo nedoradost. Metoda je enostavna: ne smeš dolgo pretehtavati in poskušati, proučevati in oklevati! Osredotočiti se moraš na motiv, ostro opazovati in v trenutku, ko se ti bo videlo najprimerneje, sprožiti.

Ni treba, da bi bila prav izrazita sportna slika. Majhen posnetek radovednih gledalcev, igrajočih se otrok, ljudi pri delu nam pove o življenju pogostoma več nego »umetniška« slika. Takšni posnetki se ljudem bolj dojmijo. Umetniške fotografije, kakršnih smo po večini navajeni, zahtevajo vedno razumne in enako uglašene gledalce. Takšnega dobis le v redkih primerih in le takšen bo znal tvoj sliki prav oceniti. Dobri posnetki iz življenja in gibanja pa učinkujejo bolj neposredno na ljudi.

Iz amaterskega gibanja

Fotoklub Ljubljana: Člane pozivamo, da predložijo do torka svoje slike, ki bi prišle v poštev za fotoreportažni oddetek razstave slovenskih novinarjev na veleselju. Format od 18x24 dalje, vsebina reportaže najrazličnejše vrste, dnevni dogodki, sport narodne noše in običaji, a tudi slike umetniškega značaja, ki so doma in v tujini imele uspeh. Člani naj pomislijo, da ima amatersko gibanje pri nas najmočnejšo za slombo v naših novinarjih in naj stori vse, da bo razstava tudi s te strani imela poln uspeh. — Tajništvo.

Zelo lep uspeh beležijo člani FKL zopet na mednarodni razstavi, ki jo je priredila najmočnejša organizacija nemških čeških amaterjev Lichtbildner Vereinigung v Opavi. Na razstavo je poslal FKL v skladu s pogoji po eno sliko dvanajstih svojih članov in žirija je prisodila zlato kolajno Janku Brancu za njegovo znano »Molitev«, tri častne diplome pa Ivo Gogali, Marijanu Pfeiferju in Jeseničanu Ivo Koželju.

Članstvo FKL opozarjamo, da se v petek zaključuje sprejemanje slik za mednarodno razstavo v Varšavi.

zdi nekaj, — da je v Ljubljani napovedana njegova cena na 65 dinarjev, med tem ko se dobi v Zagrebu in po drugih naših mestih za 45 dinarjev. Kako je mogoča taka razlika v cenah, nam ni razumljivo.

Kakor smo zvedeli, so tudi v Gdanskem dvignili naklado blokov, ker se je pojavilo zanje tako veliko zanimanje. Namestu prejšnje naklade, ki je bila določena na 90.000 do 100.000 blokov, je izšlo 125.000 blokov. Podobno je bilo tudi v Franciji z blokom »PEXIP«, kjer so prvotno napovedano naklado skoraj podvojili in napravili še dve varianti v blokih, enega, ki je spodaj preluknjani, in drugega, ki je spodaj cel.

Francoska pošta v Andori ima zdaj svoje zlate čase, saj se je njen promet v zadnjem času zaradi španske državljanske vojne najmanj padeseteril. Baje bo izšlo v Andori v kratkem spet nekaj novih znamk.

Nakladi francoskih Descartesijskih znamk z napako »sur la« in s pravilnim napisom »de la« sta skoraj enaki. Med razstavo so v Parizu prodajali obe vrsti teh znamk. Pogreška torej ne bo nikakršna posebna redkost.

S poplavo znamk poštne uprave ne obisipajo samo naši filatelisti, ampak tudi ameriška. Ko je bil letos predsednik male republike Guatemala general Ubico ponovno izvoljen, je izdala guatemalska pošta upravo v njegovo slavo »samo« 34 različnih znamk. Bolj skromen je bil hondurški predsednik general Carias, ki so ga iznova izvolili za deset let. Zadovoljil se je s serijo 4 znamk.

Zbiralce opozarjamo na vrečice iz celofana, ki so prišle zadnje čase pri nas precej v rabo. Celofan je namreč zelo dovožen za vlogo in se že pod vplivom vlage v zraku zelo skrči. Po drugih državah so take vrečice že davno zavrgli.

Nemška zveza zbiralcev znamk je razpisala lepe nagrade v obliki znamk za

Revije in publikacije

»Fotografski Oboz«, glasilo Zveze češkoslovaških klubov fotografov amaterjev, priobčuje v svoji umetniški prilogi zopet osem celostranskih, sijajnih reprodukcij po delih tamkajšnjih amaterjev. Med njimi bi bilo posebno opozoriti na motive delovnega in reportažnega značaja, s kakršnimi stvarno usmerjena češkoslovaška fotografija v svetu naravnost prednjači. V tekstem delu razpravlja J. Vrtel o uporabi filtrov, F. Oupický o iskalnih in paralaksah, Netušil o elektrotehničnih vprašanjih, ki morajo zanimati amaterje, a med drobnim boš med drugim zvedel, da se češkoslovaški fotografski industriji, ki jo pri nas vse premočno upoštevamo, ni treba prav nič skrivati pred industrijo ostalega sveta. V času, ko n. pr. nemška industrija dokazuje silovito zmogljivost svojega materiala s preogromnimi povečavami iz razmeroma majhnih formatov, je neka češkoslovaška tovarna fotografskega materiala po posnetku na svoj film v velikosti 6 x 6 za pariško svetovno razstavo izdelala 11 x 17 mm velik diapozitiv, vsakako rekord vtem področju. »Fotografski Oboz«, ki ima stalno rubriko tudi za kinoamaterje, velja za Jugoslavijo letno 40 Kč in ga naročiš na naslov Praga II, Opatovicka 3.

»Photoblatte«, glasilo Agfe, obravnava v avgustovi številki pred vsem portret na prostem in številni, krasni posnetki ilustrirajo tu izvajanja posrednih avtorjev. Sijajne so tudi ilustracije k članku o »Sportu in filmanju«, podlaga za snema-

nje v naravnih barvah dobis tokrat v slovenskem fotografskem tedniku »Fotoamaterjeva pot«, a »Pogovori pri fotografskem trgovcu« razpravlja v tej številki o novih, skrajno drobnostnih emulzijah Agfe in o njenem razvijalcu za drobno zrno Atomal. Amaterje, ki so znali izkoristiti letošnje počitnice, opozarjamo na priljubljeni stalni natečaj te revije, ki mu poteče rok 20. okt. in za katerega so razpisane nagrade v znesku 1000 mark.

»Phototechnik« 4. številke obseva pretežno snemanje na počitniških potovanjih, tako pred vsem fotografiranje iz zložitvega čolna (Walter Remmel). Nekoliko sijajnih posnetkov priobčuje časopis kot rezultat svojega prejšnjega nagradnega natečaja »Clovek in žival v pomladnem soncu«. »Phototechnik« prinaša vedno kaj koristnega amaterjem, ki delajo na material in s kamerami trdke Zeiss Ikon, ki ta list izdaja, a tudi drugim amaterjem.

Ličen propekt v slovenskem jeziku je izdala tvrdka Franke & Heidecke z opisom glavnih lastnosti svojih slovitih dvooklinskih zrcalnih refleksnih kamer Rolleicord. Stvar je vredno omeniti zavoljo tega, ker predstavljajo slovenski amaterji v Jugoslaviji glavno armado potrošnikov importiranih fotografskih potrebščin, toda z nekimi rednimi izjemami tuje tovarne ne čutijo potrebe, da bi se obrnile do slovenskega odjemalca naravnost v njegovem jeziku, o čemer se bo treba kdaj malo pogovoriti. Omenjeni propekt dobite v vseh fotografskih trgovinah.

Čez drn in strn...

Zauzetje japonskega atašaja

Pokazalo se je, da so Kitajci celo bolje streljali kakor Japonci. Razdejali so štiri vojaške objekte. Z napadom na nož so skušali zavzeti japonskega atašaja, vendar pa so jih tu Japonci po krvavi borbi odbili. (»Jutro«, 15. VIII.)

Skrivnost polarne postaje

Kot oporišči za reševanje v zapadnem odesku Arktike bosta služila postaja na Rudolfovem otoku ter Papaninovo taborišče »Severni tečaj« na ledeni plošči... Polarna postaja Papanina se nahaja sedaj na sporedniku 0 in na 87 stopinj ter 20 minut severne širine. (»Jutro«, 17. VIII.)

Reč je pač senzacionalna. Sporedniku 6 se po navadi reče ekvator, in če je res, kakor se bere, je mojster Papanin zgradil svojo polarno postajo na ledeni plošči pod žgočim solncem vročega pasu.

Konstatacija

Zaradi konkordata napadajo Jugoslavijo boljševiški listi, zraven pa očitajo tudi pogodbo z Italijo. Torej imajo organizatorji gonje proti konkordatu iz vrst JNS res zavzevalce v inozemstvu (»Slovenski dom«, 17. VIII.)

Ta lov drugih rib

Lov na plavice je bil letos najslabši, kar pomnijski splitski ribiči. Zdaj je lov zaenkrat končan. Največ so se polovili lokard. V zvezi s tem slabim lovom drugih rib so letos cene še dosti povoljne. (»Slovenski dom«, 17. VIII.)

Grozotni stil

Strasne so vesti poročevalca »Journala des Débats« o skrivnih pokopališčih, ki so jih spet odkrili v predmestjih Valencije in Barcelone, kjer se je hotelo odpotiti na tisoče meščanov, ki si ne morejo privoščiti kakih potovanj v tuja kopališča. (»Slovenec«, 18. VIII.)

Za zrele ljudi

Kritiziral bi res vsak. Kdo bo pa delal? Samo malo pogledmo okoli sebe... Vseposod ni zrelih ljudi nikjer preveč. (»Jutro«, 18. VIII.)

Nič boljše od najslabšega

Minister je zastopnikom železničarjev obljubil vso svojo pomoč, izjavil pa je, da je predvsem treba pomagati strojevodjem, in kurjačem, ki imajo od vseh, ki so uslužbeni na železnicih, najslabši položaj, čeprav tudi ostali železničarji niso dosti na boljšem. (»Slovenski dom«, 18. VIII.)

Bi, pa ni

Ni dosti manjkalo, pa bi bilo lahko prišlo do večje nesreče, ki bi se bila pripetila večji skupini zagrebških izletnikov...

Strašilni stolp iz Maribora

Stolp zaključuje zapadni del Pristana, je trinadstropen, izvzneniš goraj vrsti, kjer je 12 malih oken. Puff domneva, da je najbrže to edini stolp iz rimske dobe, ker sliči po načinu gradnje nekdanjim rimskim strašilnim stolpom. Na zapadni strani je vzi dana plošča nekega rimskega spomenika z glavo žene in moža, na vzhodni strani pa je vidna druga glava med dvema levoma z dvema obrnjenima glavama (»Jutro«, 21. VIII.)

Na fizični način

78 kg gosencje je pobil na en sam dan bosanski kmet Tomo Pupiće iz okolice Doboj. Gosencična zalega se je v veliki meri razpasla zadnje čase tudi po Bosni, kjer je napravila po željnih velikansko škodo. Nad gosencje se je spaval kar na ta način, da jih je skušal s fizično silo pobiti. Ko je spoznal, da bo tudi to delo brezuspešno, je spustil na njivo 16 rac, ki so prav pridno čistile razore pred setjo. Toda kaj se je drugi dan zgodilo? Vseh 16 rac je poginilo, gosencje pa nadaljevali svoj pohod proti Sarajevu. (»Slovenski dom«, 21. VIII.)

Svojat in njen krompir

Parizani so praznovali 12. t. m. 200-letnico rojstva Parmentiera, katerega se mora zahvaliti Francija in z njo ostali svet, razen Azije, kjer žive največ od riža, za svojo bistveno hrano, za krompir. Današnji Parizani pa so bolj prozaični (nepesniški), zato pa praktični ter so proslavili spomin dobrotnika človeštva tako, da so razdelili pred njegovim bronastim spomenikom med revže 10.000 kg surovega krompirja ter cele gofe »fritas« (na podolgate koščke zrezanega in kakor krofi na masti pečenega krompirja) z vinom. Ljudje so bili tako dobro razpoloženi, da niso vedeli komu na čast naj se bolj derejo: ali Parmentieru ali onemu, ki je iznašel »frit«. Taka je človeška svojati! Vse navdušenje in idealizem ji pride iz žlezo, prav tako pa tudi vsa mržnja in prekucije! (»Slovenski dom«, 21. VIII.) — kra —

Nov grob

V Dravljah je preminil g. Avgust Nežić, železničar v pokoj. Pogreb bo danes ob 17. uri iz hiše žalosti v Dravljah št. 36. Blag mu spomin!

Falzifikati naših znamk

Naše znamke, zlasti tiste, ki imajo preteške na raznih manj vrednih izdajah, so dosti ponarejeni. Tu pridejo zlasti v poštev invalidske znamke s pretiskom, prva beograjska izdaja s pretiskom za poplavo, s križci in s pretiskom »JUGOSLAVIJA«. Seveda niso izvezte tudi madžarske znamke s pretiskom za Hrvatsko in bosanske znamke, ki so bile izdane po prevratu.

O vseh teh falzifikatih doslej nismo imeli nobenega izčrpnega dela. Zdaj pa je izšlo v zbirki »EXPERT, Billig's grosses Handbuch der Fälschungen« prvo delo, ki sistematično obdeluje vse naše znane falzifikate Zvezek 35. tega leksikonskega priročnika ima 24 strani, in sicer dve strani teksta in 82 povečanih slik, zvezek 36 pa 28 strani, in sicer 7 strani teksta in 79 povečanih slik. Avtor Otto Stiedl, ki je znan specialist za odkrivanje falzificiranih znamk, je na zelo pregleden način obdelal vse falzifikate na podlagi primerjavanja povečanih originalnih pretiskov in ponarejenih. Reprodukcijske so dobre. S slikami pa ni bilo mogoče razkrivati falzifikatov naših žalnih znamk. Zato se je moral avtor tu zadovoljiti s preciznim opisom vseh ponaredb. Naši filatelisti naj si ta priročnik, ki ni drag nabavijo. S tem se bodo lahko obvarovali pogosto velike škode in — blamaže.

Pregled naših znamk je izšel

Te dni je izšla knjiga »Historijski pregled poštanskih maraka kraljevine Jugoslavije«, na katero smo nedavno opozorili. Knjiga obdeluje vse jugoslovanske znamke od leta 1921 do 1937. Vzlic svojemu velikemu obsegu in slikam, ki jih je nad 170, je prav poceni, saj stane samo 25 dinarjev. Naroča se pri avtorju g. Miodragu Pešiču, Beograd, Jove Ilića 44, upamo pa, da se bo tudi kmalu dobila po naših knjigarnah.

FILATELIJA

Blokomanija

Vsak teden prihajajo vesti o novih blokih, ki jih je izdala ta ali ona poštna uprava. Spekulant se trgaajo zanje, ob izidu jih nakupujejo čim večje množine, da jih potem za težke denarje prodajajo dalje filatelistom, ki niso imeli tako dobrih zvez ali pa sreče, da bi si jih bili lahko kupili za svoje zbirke.

Kam vodi to? Neizbežno do rezultata, da bo postalo zanimanje za filatelijo čedalje manjše, ne pa večje, kakor bi moralo biti. In kdo bo imel od tega največ škode? Poštne uprave, ki bodo prodale čedalje manj znamk filatelistom.

Po nekaterih državah se med filateliste že opira gibanje, da bi se vrnil k »čistemu zbiranju«, to je k zbiranju znamk, ki so izdane res za potrebe pošte, ne pa za doplačevanje deficitov poštne uprave. Filatelisti nameravajo zbirati samo redne frankovne znamke, in sicer žigosane. Od priložnostnih znamk — to je od raznih spominskih izdaj — bodo sprejemali v svoje zbirke samo tiste, ki so se prodajale brez doplačila.

To stališče je prav za prav edino pravilno in nič ne bi škodovalo, če bi si ga usvojili tudi naši filatelisti. Le na ta način bo mogoče docela onemogočiti spekulacijo poštne uprave z žepi filatelistov.

Za bloke so izdali podjetni trgovci z znamkami že posebne albume. Albumi so res prav okusni, — zlasti če so polni, vendar pa je treba pri tem pomisliti še nekaj drugega, če se mislimo vreti na to polje zbiranja. Vsi bloki, ki so doslej izšli, stanejo pri trgovcih z znamkami okoli 25.000 dinarjev. Kdor nima torej najmanj polovice vseh blokov in med njimi vsaj nekaj redkejših, kakor so WIPA, pr-

vi luksemburški blok, 10 letnica nemške »Nothilfe« itd., naj blokov nikdar ne začne zbirati, ker bo kmalu uvidel, da jih ne bo mogel zbrati in bo vrgel puško v koruzo. V menjavi boste dobili iz inozemstva le malo blokov, razen najnavadnejših. Kar ni blokov po zbirkah, so pri trgovcih z znamkami, ki znajo izrabljati konjunkturo in jih skrbno združujejo v upanju, da bodo njihove cene še dosti večje. In to se bo najbrž tudi zgodilo, kajti zmerom se bodo našli ljudje, ki bodo za nemurnosti razmetavali denar.

Ko smo že pri blokih, naj omenimo še znamke za letalsko pošto. Kakor z bloki, uganjajo spekulativci nekatere države tudi z znamkami za letalsko pošto. Izdajajo vrednote s tako visoko nominalno, da za praktično uporabo sploh ne pridejo v poštev. Tako je na primer izdala Italija vrednoto za 100 (!) lir, Avstrija za 10 šilingov, Francija za 50 frankov itd. Filatelisti, ki takšne znamke kupi, pač zasluži ime, ki ga tu ne bomo napisali, kajti zbiranje takšnih znamk nikakor ni filatelija.

O teh in podobnih pojavih bi se dalo še marsikaj napisati, toda zaenkrat naj bo to dovolj.

Filatelija po svetu

Na pariški razstavi je bilo poleg drugih znamk razstavljenih tudi 7 specialnih zbir srbskih in jugoslovanskih znamk.

Češka poštna uprava je izdala prepoved uvoza rabljenih in nerabljenih znamk. Podrobnosti o tem odloku, ki ni prav razumljiv, nam še niso znane.

Michelov katalog za leto 1938 je izšel. O njegovi vsebini bomo izpregovorili v eni prihodnjih številki. Čudno pa se nam